

Olga Kosteletska

University of Warsaw, Poland

ORCID: 0009-0001-5268-0277

Українська еміграція молоді: мова, культура, ідентичність

Ukrainian Youth Emigration: Language, Culture, Identity

Abstract

A roundtable titled “Ukrainian Youth Emigration: Language, Culture, Identity” was held at the University of Warsaw on 26 May 2025. Participants discussed the challenges of forced migration, changing public attitudes, and the role of universities, culture, and community initiatives in supporting young Ukrainians in Poland. The presentations covered topics such as identity, psychosocial support through bibliotherapy, cultural initiatives, artistic residencies, and youth engagement projects. The event highlighted the importance of academic spaces for dialogue, integration, and strengthening intercultural understanding.

Keywords: Ukrainian Youth Emigration, role of universities, community initiatives.

26 травня 2025 року у Варшавському університеті відбувся круглий стіл на тему *Українська еміграція молодих у рамках проєкту Багатокультурність та ідентичність. Українські міграції у контексті культури та освіти*. Організаторами заходу виступили Центр досліджень української ідентичності Інституту україністики Варшавського університету (UW) та Кафедра білоруської, російської та української літератури Люблінського католицького університету (KUL).

Захід відкрили доктор габілітована Марта Замбріжська (UW) та доктор Альберт Новацький (KUL), наголосивши на

тому, що зараз, із огляду на сучасні події та зatoryний характер воєнної міграції, усе частіше спостерігається явище „втоми” європейських суспільств від теми української еміграції. Поступово вона відходить на другий план у публічному дискурсі, а ризик соціального відчуження зростає. Саме тому подібні академічні заходи, як цей круглий стіл, мають особливе значення: вони не лише підтримують фаховий діалог, а й створюють простір для єднання, солідарності та глибшого розуміння між культурами. У межах вступу була представлена публікація *Мовна підтримка та культурно-соціальна інтеграція: досвід Грузії та Польщі в роботі з українськими біженцями*¹ авторства Світлани Романюк, Катажини Якубовської-Кравчик та Зої Адамія, а також довідник *Адаптація українських біженців: (на прикладі вибраних заходів Кафедри україністики Варшавського університету)*² Катажини Якубовської-Кравчик та Світлани Романюк.

Першим виступив Ярослав Матвіїв (KUL) із доповіддю *Між статусами: студент чи біженець? Як польське суспільство сприймає українців після 2022 року*. Доповідач поділився особистим досвідом перебування в Польщі до початку повномасштабного вторгнення, звернувши увагу на трансформацію ставлення суспільства: від образу іноземного студента – до універсального статусу біженця. Зазначалося, що емоційний імпульс солідарності поступово змінюється переважною й зростаючим рівнем стереотипізації. Університет, на думку Ярослава, може стати плацдармом інтеграції – там, де молода людина має шанс бути сприйнятою не як біженець, а як студент.

Другим за чергою виступом стала презентація Ольги Костелецької (UW) на тему: *Бібліотерапія як метод підтримки дітей у ситуації вимушеного переселення*. Доповідь поєднувала наукову

¹ Z. Adamia, K. Jakubowska-Krawczyk, S. Romaniuk, *Мовна підтримка та культурно-соціальна інтеграція: досвід Грузії та Польщі в роботі з українськими біженцями*, Tbilisi 2025.

² K. Jakubowska-Krawczyk, S. Romaniuk, *Adaptacja ukraińskich uchodźców (na przykładzie wybranych działań Katedry Ukrainistyki Uniwersytetu Warszawskiego)*, Warszawa 2024.

рефлексію з особистим досвідом, презентуючи бібліотерапію як чутливий, ненав'язливий, але потужний інструмент психосоціальної допомоги. Було розкрито механізми дії (ідентифікація, катарсис, інсайт), умови ефективної реалізації, критерії добору літератури, а також наголошено на ролі книги як мосту між втраченим минулим і новою реальністю. Наведено приклади проєктів, як-от „Books for Ukraine” та добірку текстів, рекомендованих для терапевтичного читання.

Мартина Михайлюк (UW) представила ініціативи у Варшаві, спрямовані на підтримку молоді з досвідом біженства. Серед них: простір *inclusive.buzz*, що поєднує кафе, місце міжкультурної взаємодії та творчих подій; культурна платформа *Strefa WolnoSłowa* – простір для артистичних, освітніх та активістських ініціатив, розташована в Театрі *Powszechny*; Солідарний Дім Культури „Соняшник” у Варшаві – ініціатива, що виникла у перші дні повномасштабного вторгнення Росії в Україну як кризовий центр солідарності та підтримки, заснований українськими та польськими митцями й активістами, який швидко перетворився на відкритий, багатомовний і багатокультурний простір, що функціонує в рамках Музею Сучасного Мистецтва у Варшаві; ініціатива *GALAS* – платформа для культурної інтеграції, розваг та благодійної підтримки української спільноти. Доповідачка наголосила на важливості багатокультурного середовища як простору підтримки та розвитку міжкультурного діалогу. Вона також згадала окремих польських і українських митців, активістів, які відіграють важливу роль у створенні таких ініціатив і активно підтримують українську громаду в Польщі.

Наталія Кіх (KUL) розповіла про ініціативу мистецької резиденції для українських митців у Перемишлі. Її мета – створити безпечний і натхненний простір для творчої самореалізації. У старовинній чотириповерховій будівлі Народного дому, що належить Об'єднанню українців у Польщі, резиденція стала платформою для культурного діалогу, співпраці та архівації досвіду війни. Резиденція не лише надає простір для роботи, а й забезпечує житло, організаційну підтримку та можливість

презентації результатів творчості. Учасники, серед яких митці з різних сфер – візуального мистецтва, театру, літератури – реалізують виставки, перформанси, читання, публікації, що формують культурну присутність України у прикордонному просторі. Таким чином, резиденція виконує функцію культурної репрезентації, пам’яті та діалогу, важливого як для внутрішньої підтримки переселенців, так і для польсько-українського між-культурного порозуміння.

Андрій Кудерський (UW) представив літературно-аналітичну доповідь на тему *Проблема національної ідентичності та самоідентифікації в романі Анатолія Крима „Українська каб(Б)Ала”*. Сам роман є сатиричною алегорією, що поєднує елементи фантастики та містицизму для критичного осмислення сучасної української ідентичності. У центрі сюжету – київський науковець єврейського походження Семен Ліберман, який за допомогою кабалістичних практик оживляє Тараса Шевченка. Однак пробуджений поет, зіткнувшись із реаліями сучасної України, розчаровується в нащадках козаків, називаючи їх „рабськими душами”. Андрій досліджує, як роман порушує питання національної самосвідомості, культурної спадщини та викликів, з якими стикається українське суспільство в процесі самоідентифікації.

Віталій Пазюк (UW) розповів про студентські ініціативи, спрямовані на активізацію української молоді у Польщі. Зокрема, він висвітлив досвід проведення дебатів у форматі американської парламентської моделі, під час яких українська і польська молодь дискутували на теми демократії, війни, прав людини та цінностей. Віталій також презентував Форум української молоді – подію, орієнтовану на інтеграцію, підтримку і поінформування молоді щодо життя у Польщі, із залученням експертів, дипломатів та представників культурних осередків. Серед інших ініціатив, про які він згадав, був „СтусФест” – культурно-мистецький захід, присвячений постаті Василя Стуса, який включав театралізований перформанс та поетичні читання. Крім того, доповідач поділився особистим досвідом: у перші місяці

повномасштабного вторгнення він організував читання української дитячої літератури в польському ліцеї, зокрема творів Всеволода Нестайка, що дало змогу дітям-біженцям зберегти зв'язок з рідною мовою й культурою.

Завершення заходу відбулося у форматі вільної дискусії. Учасники обговорили шляхи подальшої інтеграції, потреби молоді, а також наголосили на потребі міждисциплінарного підходу до підтримки української громади у Польщі. Круглий стіл засвідчив зростаючу роль академічних інституцій у формуванні культурного та ідентифікаційного дискурсу сучасної української еміграції. Він став майданчиком зустрічі, де обмін досвідом і рефлексіями створив основу для майбутніх ініціатив на перетині науки, культури й людської взаємопідтримки.

References

- Z. Adamia, K. Jakubowska-Krawczyk, S. Romaniuk, *Мовна підтримка та культурно-соціальна інтеграція: досвід Грузії та Польщі в роботі з українськими біженцями*, Tbilisi 2025.
- K. Jakubowska-Krawczyk, S. Romaniuk, *Adaptacja ukraińskich uchodźców (na przykładzie wybranych działań Katedry Ukrainistyki Uniwersytetu Warszawskiego)*, Warszawa 2024.